

Na osnovu člana 169. Zakona o zdravstvenoj zaštiti ("Službeni glasnik RS", broj 107/05), čl. 19. i 30. Zakona o komorama zdravstvenih radnika ("Službeni glasnik RS", broj 107/05) i člana 35. Statuta SKS,

Skupština SKS na sednici održanoj 8. decembra 2007. godine donosi

ETIČKI KODEKS DOKTORA STOMATOLOGIJE

Kodeks je objavljen u "Službenom glasniku RS", br. 14/2008 od 5.2.2008. godine.

I. OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Etičkim kodeksom (u daljem tekstu: Kodeks) doktora stomatologije (u daljem tekstu: stomatolog), utvrđuju se pravila ponašanja stomatologa, članova Stomatološke komore Srbije (u daljem tekstu SKS), koji kao profesiju u Republici Srbiji obavljaju poslove stomatološke struke, s namerom da očuvaju ugled i dostojanstvo stomatološke zdravstvene delatnosti.

Etička načela i pravila ponašanja iz ovog kodeksa podrazumevaju poštovanje pozitivnih zakonskih propisa, opštih i posebnih profesionalnih etičkih načela koja određuju ponašanje doktora stomatologije u odnosu na: pacijente, kolege, saradnike i SKS.

Član 2.

Svojim ponašanjem stomatolog bi trebalo da služi kao primer za humanost i poštovanje ljudskog dostojanstva.

Odredbe ovog kodeksa dužni su da poštuju svi članovi SKS bez obzira da li su zaposleni u državnom ili privatnom sektoru, kao i stomatolozi koji su na obaveznom pripravničkom stažu. Protiv stomatologa koji se ne pridržavaju ovog kodeksa, Komora će pokrenuti postupak pred Etičkim odborom i Sudom časti.

Stomatolozi koji stupaju u članstvo komore dužni su da poštuju odredbe ovog kodeksa.

II. OPŠTA NAČELA

Član 3.

Stomatološka profesija stavlja se u službu zdravlja svakog čoveka i celog naroda. Ona je plemenita, slobodna i ne predstavlja preduzetničku niti trgovinsku delatnost, budući da se u njenom obavljanju stomatolozi ne rukovode prvenstveno svojom materijalnom koristi, nego dobrom za bolesnika.

Stomatolog se svečano obavezuje da će svoj poziv obavljati savesno i odgovorno, prema zakonima čovečnosti i da će poštujući stomatološku tradiciju primeniti svoje poznavanje veštine lečenja na najhumaniji način i tako opravdati poverenje koje mu je dato u vezi sa njegovim zvanjem.

Član 4.

Unapređenje i čuvanje zdravlja, lečenje obolelih i produžetak ljudskog veka osnovni je zadatak i čast svakog stomatologa.

U svom radu stomatolog je samostalan u granicama svoje stručne osposobljenosti.

Stomatolog ne sme da obavlja zahvate za koje nema odgovarajuće stručno i praktično iskustvo. Izuzetak su zahvati koje je potrebno primeniti kod životno ugroženih osoba.

Član 5.

Stomatolog uvek pruža svima podjednako stručnu pomoć bez obzira na rasu, veru, pol, nacionalnost, političku pripadnost i socijalni položaj.

Osnovne dužnosti stomatologa su:

- da pruži hitnu medicinsku pomoć.
- da postupa po pravilima nauke i da primeni savremene medicinske doktrine,
- da se stalno stručno usavršava, da se pridržava visokih etičkih standarda nauke i primenjuje ih u svakodnevnom radu sa pacijentima,

- da čuva ugled i dostojanstvo profesije kako pri obavljanju svog poziva tako i u privatnom životu.
- da ni pod pretnjom ne upotrebi svoje znanje nasuprot profesionalnim pravilima i zakonu,
- da svojim ponašanjem služi kao primer humanosti i čovečnosti.
- da stalno i na svakom mestu radi na zdravstvenom prosvetivanju stanovništva.
- da prema svojim učiteljima i kolegama iskazuje dužno poštovanje.

Član 6.

Stomatolog je za svoj rad odgovoran pred svojom savešću, pacijentom i društvom.

Svoja znanja i umeća stomatolog će uvek odgovorno primenjivati u skladu sa načelima ovog kodeksa.

III. POSEBNA NAČELA

Odnos stomatologa prema pacijentima

Član 7.

Stomatolog mora da zaštiti zdravlje pacijenta bez obzira na njegov lični status, rasu, pol, narodnost, versku pripadnost, političko opredeljenje, društveno-ekonomski položaj.

Član 8.

Stomatolog je slobodan u izboru metoda i načina lečenja ali je dužan da dosledno koristi savremena dostignuća stomatološke nauke i struke i da posao obavlja stručno poštujući sva etička načela.

Član 9.

U postupku sa pacijentom stomatolog postupa ekonomično u skladu sa dobrom stomatološkom praksom i dužan je da izbegava nepotrebne preglede i medicinske mere.

Član 10.

Stomatolog ima pravo da odbije lečenje pacijenta ukoliko proceni da psihički, stručno ili organizaciono nije u stanju da pruži odgovarajući nivo stomatološke usluge. Ovo se odnosi i na slučajeve kada se pacijent ne ponaša u skladu sa potrebama lečenja, odnosno ako se pacijent svesno ponaša nedolično i pokazuje sumnju ili nerazumevanje za terapijski postupak koji mu je predložen.

Član 11.

Stomatolog je obavezan da omogući pacijentu promenu svog izabranog stomatologa na lični zahtev. Stomatolog treba da omogući pacijentu da dobije "drugo mišljenje" za predloženi stomatološki zahvat, uputivši ga drugom stomatologu, u zdravstvenoj ustanovi ili privatnoj praksi.

Član 12.

Stomatolog ima pravo na prigovor savesti ako time ne dovodi život pacijenta u opasnost.

Član 13.

Stomatolog mora da dobije pristanak od pacijenta za preduzimanje medicinskih mera. Pacijentu moraju biti predočene i druge mogućnosti lečenja, kao i rizici takvog postupka. Pacijent mora da ima priliku da postavi pitanja u vezi sa predloženom medicinskom merom i da dobije adekvatan i razumljiv odgovor. Pacijent mora da bude obavešten o ceni predložene stomatološke usluge. U slučaju da pacijent nije u stanju da da pristanak za preduzimanje medicinske mere, a pacijentov život je ugrožen, stomatolog može da započne lečenje i bez pristanka pacijenta. Ako je pacijent maloletan ili lišen poslovne sposobnosti, pristanak za preduzimanje medicinske mere daje njegov zakonski zastupnik.

Član 14.

Pacijent ima pravo da odbije da se nad njim preduzme predložena medicinska mera, čak i u situacijama kad je u pitanju spasavanje ili održavanje njegovog života.

Stomatolog će tada pacijentu ukazati na moguće posledice i od pacijenta ili zakonskog zastupnika uzeće pisanu izjavu da je odbio preduzimanje predložene medicinske mere.

Član 15.

Stomatolog mora da obavesti pacijenta lično i blagovremeno o svim okolnostima od kojih bi mogla da zavisi njegova odluka da pristane ili ne pristane na preduzimanje predložene medicinske mere. To obaveštenje treba dati i bez pacijentovog traženja.

Obaveza obaveštavanja odnosi se i na komplikacije u lečenju koje neočekivano nastupe, kao i na greške u medicinskom tretmanu, što se takođe saopštava pacijentu, odnosno njegovom zakonskom zastupniku.

Posledice neobaveštavanja pacijenta poništice pacijentov pristanak i on neće imati pravnu važnost, a stomatolog koji preduzme medicinsku meru, makar i propisno, snosiće rizik njenog neuspeha i štetnih posledica.

Član 16.

Stomatolog je dužan da omogući pacijentu da sazna istinu o svom zdravstvenom stanju i mora da mu omogući uvid u medicinsku dokumentaciju ako to pacijent zahteva osim ako proceni da će time da se pogorša zdravstveno stanje pacijenta odnosno da mu ugrozi život. Pacijent nema pravo uvida u one delove dokumentacije koji sadrže subjektivne utiske ili opažanja lekara.

Član 17.

Uvid u medicinsku dokumentaciju stomatolog može dopustiti i pacijentovom zastupniku, drugom stomatologu i zdravstvenoj ustanovi, ali samo kada je to u interesu pacijenta i uz njegovu pisanu saglasnost.

Član 18.

Stomatolog mora da uputi pacijenta, uz pisani izveštaj ili uput, za savet ili intervenciju kod drugog kolege ukoliko nije nadležan, ukoliko nije stručno osposobljen za konkretnu metodu lečenja, ili ako najprikladnije lečenje prevazilazi mogućnosti, znanje i veštine stomatologa.

Član 19.

U svojoj ordinaciji i u okviru svoje stručne osposobljenosti, stomatolog je dužan da primi pacijenta koji je došao radi lečenja ili koji mu je upućen od strane druge zdravstvene ustanove odnosno privatne prakse.

Ukoliko pacijenta upućuje drugi stomatolog potrebno da pacijentu da pisani izveštaj o lečenju.

Član 20.

Stomatolog je odgovoran za preduzete medicinske mere prilikom lečenja pacijenta.

Član 21.

Stomatolog je dužan da razmotri svaku žalbu pacijenta i da pokuša da eventualni problem reši u dogovoru sa pacijentom.

Član 22.

Stomatolog može da leči pacijenta besplatno, pod uslovom da to ne čini isključivo u cilju reklamiranja i pridobijanja pacijenata.

IV. ODNOS STOMATOLOGA PREMA DRUŠTVU

Član 23.

Prilikom donošenja stručnih odluka stomatolog mora da uvažava i ekonomski aspekt lečenja, mora da se ponaša racionalno u okviru realnih materijalnih mogućnosti društva.

Član 24.

Stomatolog mora stalno da radi na povećanju ugleda profesije, ne sme da obmanjuje javnost u pogledu mogućnosti lečenja i da prilikom informisanja javnosti poštuje zakon i ovaj kodeks.

Član 25.

Stomatolog ne sme da koristi nazive i titule koje mu nisu uredno i na zakonit način dodeljene.

Član 26.

Oglašavanje stomatologa mora da bude iskreno, tačno, bez laži i obmane javnosti, a zabranjene su oglasne poruke koje kod medicinski neobrazovanih ljudi izazivaju preterana očekivanja, odnosno lažnu nadu.

Obavljanje stomatološke delatnosti može se oglašavati samo na način propisan Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, Zakonom o oglašavanju i drugim važećim propisima na dan oglašavanja.

Član 27.

Stomatolog ne sme da prima nagrade za propagiranje farmaceutskih, kozmetičkih, stomatoloških i drugih proizvoda i opreme.

Član 28.

Stomatolog ne sme da obavlja zdravstvenu delatnost ukoliko nje upisan u registar SKS i nema važeću licencu u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i Zakonom o komorama zdravstvenih radnika.

Član 29.

Stomatolog može da radi kao konsultant u privatnoj praksi ili privatnoj zdravstvenoj ustanovi, pošto se uverio da privatna praksa odnosno zdravstvena ustanova ispunjavaju uslove za rad na osnovu rešenja Ministarstva zdravlja.

Stomatolog ne sme da sarađuje sa zubno-tehničkom laboratorijom, rendgen kabinetom, biohemijskom laboratorijom i drugim koji ne ispunjavaju uslove za rad na osnovu rešenja Ministarstva zdravlja.

Član 30.

Stomatolog je dužan da SKS prijavi nelegalan rad drugog stomatologa.

V. ODNOS STOMATOLOGA PREMA KOLEGAMA

Član 31.

Stomatolog je obavezan da neguje kolegijalnost, iskrenost i otvorenost, da uvažava znanje, dostojanstvo i stručnost svojih kolega i da uvek pruži profesionalnu pomoć kolegi.

Član 32.

Stomatolog ne sme da preuzima pacijente drugih kolega.

Kada se stomatologu obrati pacijent iz druge ordinacije za hitnu intervenciju, dužan je da mu pruži neophodnu pomoć i potom ga uputi kolegi u odgovarajuću ordinaciju.

Član 33.

Ako je potrebno, stomatolog je obavezan da pisanim putem uputi pacijenta kolegama sa odgovarajućom specijalizacijom za savet i terapiju.

Stomatolog može da preuzme lečenje pacijenta drugog stomatologa samo na pisani zahtev dotičnog stomatologa ili pacijenta.

Stomatologu nije dozvoljeno da zatraži proviziju za uslugu koju obavlja drugi stomatolog ili zubni tehničar. Nije dozvoljeno da stomatolog nudi ili daje proviziju drugom stomatologu, zubnom tehničaru ili pojedincu koji je uputio pacijenta za stomatološku uslugu.

Član 34.

Svaki stomatolog treba da poštuje i uvaži drugačije profesionalne stavove i mišljenja kao i da ispolji samokritičnost sopstvenog ponašanja i delovanja.

Stomatolog ne sme javno, i pred pacijentima da kritikuje kolege niti da upoređuje sopstvene veštine i kvalifikacije sa veštinama i kvalifikacijama drugih kolega stomatologa, izuzetak su stručni i naučni skupovi.

Kada kritikuje kolegu, stomatolog je obavezan da poštuje ličnost i metode lečenja kolege.

VI. ODNOS STOMATOLOGA PREMA KOMORI

Član 35.

Stomatolog je u obavezi da savesno ispunjava sve obaveze prema Komori.

Stomatolog je u obavezi da poštuje, čuva i podiže ugled Komore i da lično doprinosi što uspešnijem radu Komore.

Član 36.

Za svakog stomatologa trebala bi da bude čast izbor u organe i radna tela komore.

Stomatolog koji je izabran u organe i redna tela Komore, obavezan je da bude prisutan na sednicama i sastancima i svojim aktivnim učešćem da doprinosi njihovom što uspešnijem radu.

Napuštanje sednice kao znak protesta ili neslaganja sa nekom odlukom koju je donela većina nije dozvoljeno, smatraće se da je povredio profesionalnu etiku i ovaj kodeks. Više od dva neopravdana uzastopna nedolaska na sednice Skupštine ili organa upravljanja, odbora, tela i komisija SKS, takođe se smatra povredom ovog kodeksa.

Član 37.

Stomatolog mora nastojati da se kolegijalni odnosi što uspješnije neguju i razvijaju.

VII. STOMATOLOŠKA TAJNA

Član 38.

Stomatolog je obavezan da uvek polazi od pretpostavke da pacijent želi da se podaci o njemu, njegovom zdravstvenom stanju i metodama lečenja drže u tajnosti i zato mora da čuva profesionalnu tajnu. Obveza čuvanja tajne traje i posle pacijentove smrti.

Član 39.

Pod profesionalnom tajnom podrazumevaju se svi podaci o pacijentu i njegovoj porodici, koji su stomatologu povereni ili koje je on saznao prilikom obavljanja svog poziva, kao i pismena saopštenja pacijenta, zabeleške o pacijentu i svi nalazi do kojih se došlo medicinskim ispitivanjem.

Član 40.

Ukoliko podatke o bolesti pacijenta iznosi u naučnim publikacijama, na predavanjima i u stručnim saopštenjima, stomatolog je dužan da onemogući indentifikaciju pacijenta na koga se objavljeni podaci odnose.

Član 41.

Povreda profesionalne tajne krivično je delo i teža povreda profesionalne dužnosti.

Član 42.

Stomatolog nema obavezu da čuva tajnu samo u sledećim slučajevima:

- 1) ako su ga pacijent ili njegov zakonski zastupnik oslobodili te obaveze,
- 2) ako okolnosti konkretnog slučaja opravdavaju pretpostavku da je ovlašćeno lice (pacijent ili njegov zakonski zastupnik) saglasno sa otkrivanjem tajne,
- 3) ako čuvanje tajne bitno ugrožava život ili zdravlje pacijenta, ili život, zdravlje ili neki drugi pretežniji interes trećeg lica ili samog stomatologa, i
- 4) ukoliko ga na odavanje tajne obavezuju zakonski propisi, i u tom slučaju stomatolog je obavezan da o tome obavesti pacijenta.

Član 43.

Tačne, detaljne i relevantne medicinsko-stomatološke podatke, stomatolog mora da čuva savesno. Odgovoran je da obezbedi da to isto rade i drugi zaposleni u ordinaciji. Podaci koji se unose u karton moraju da budu jasni, tačni i obrađeni u skladu sa zakonom. Na podatke koji se čuvaju elektronskim putem moraju da budu primenjene specijalne bezbedonosne mere kako bi se zaštitili od neovlašćenog korišćenja.

Član 44.

Lični i ostali podaci koje je stomatolog saznao o pacijentu moraju da se obrađuju savesno i u skladu sa zakonom, da se prikupljaju za opravdanu svrhu, da budu relevantni i ne suvišni i da se redovno ažuriraju.

Pacijent ima pravo provere sadržaja zbirke podataka i da zatraži ispravku ako su netačni.

Član 45.

Podatke o pacijentima stomatolog ne sme da prenosi trećim licima, osim ako je to pacijent pismeno dozvolio ili je to potrebno kako se ne bi ugrozio život i zdravlje drugih ljudi.

VIII. OBAVLJANJE STOMATOLOŠKE PROFESIJE

Član 46.

U toku obavljanja stomatološke profesije, stomatolog mora stalno da radi na unapređenju zdravlja kako na individualnom planu tako i na planu celokupnog društva uz poštovanje života i humanosti. Mora da obavlja svoju profesiju u skladu sa naučnim dostignućima, uvažavajući i ekonomski aspekt lečenja u okviru realnih materijalnih mogućnosti kako svojih tako i pacijenata.

Stomatolog je obavezan sa istom pažnjom da pruži stomatološku uslugu svim pacijentima bez obzira na njihovo poreklo, socijalni status, porodičnu situaciju, pripadnost etičkim grupama, religijama, bez obzira na eventualni zdravstveni hendikep, ugled i ličan osećaj prema njima.

Član 47.

Stomatolog snosi odgovornost za ponašanje svojih saradnika u skladu sa važećim zakonima, obavezan je da koristi stomatološku opremu striktno po pravilima i uputstvu proizvođača.

Član 48.

Stomatolog mora stalno radi na usavršavanju profesionalnih znanja i veština kako bi kvalitet usluga bio zadržan na zadovoljavajućem nivou.

Stomatolog ne sme da zapošljava zdravstvene radnike koji ne ispunjavaju uslove za dobijanje licence, niti saraduje sa privatnom praksom koja obavlja zdravstvenu delatnost bez rešenja Ministarstva zdravlja.

Član 49.

Stomatolog ne sme da daje lažna uverenja, lažne iskaze, neproverene tvrdnje, da se ponaša neprimereno svojoj profesiji i da narušava normalne profesionalne odnose.

IX. STOMATOLOG I ELEKTRONSKA KOMUNIKACIJA

Član 50.

Web strana zdravstvene ustanove ili privatne prakse trebalo bi da sadrži sledeće podatke:

- naziv zdravstvene ustanove ili privatne prakse;
- ime, prezime, specijalnost i broj licence osnivača privatne prakse, privatne zdravstvene ustanove, odnosno naziv osnivača državne zdravstvene ustanove, imena i prezimena zaposlenih i brojeve licence;
- adresu;
- broj telefona, faksa, e-mail adresu;
- broj rešenja o registraciji i naziv izdavaoca rešenja;
- adresu, kontakt odgovornog lica, autora sajta.

Član 51.

Web strana stomatološke ordinacije može da sadrži:

- radno vreme ordinacije i vreme u koje pacijenti mogu dobiti savete stomatologa bilo lično ili putem telefona;
- informacije za hitne i vanredne slučajeve;
- adrese privatne prakse ili druge zdravstvene ustanove koji bi mogli da pruže neophodnu pomoć;
- vezu sa web stranom Stomatološke komore Srbije.

Član 52.

Kada stomatolog koristi internet za profesionalno obaveštavanje, mora to da radi na istinit, pravedan i dostojanstven način. Na web stranama stomatolog mora da postavi sadržaj koji nema elemente prevare i upoređivanja sa drugim ordinacijama ili da navodi na pogrešno zaključivanje.

Sva obaveštenja postavljena na web stranama moraju biti istinita, objektivna, jasna, i da su u saglasnosti sa zakonom i ovim kodeksom.

Član 53.

Stomatolog, osnivač privatne prakse ili zdravstvene ustanove mora da pokaže profesionalnost i dostojanstvo kada određuje ime za web stranu ili elektronsku poštu.

Na odgovarajućoj web strani mora da se vidi datum poslednje izmene.

Kada se opisuje delatnost stomatologa, taj opis ne sme da bude uporedan.

Član 54.

Ako su date veze i za druge web strane, trebalo bi voditi računa da i te web strane zadovolje gore pomenute uslove.

X. KRŠENJE ETIČKIH NAČELA

Član 55.

Svaki stomatolog je obavezan da se upozna sa odredbama ovoga kodeksa prilikom upisa u registar SKS, da potpiše izjavu da Kodeks prihvata kao svoj, i da se u svom radu istog pridržava.

Pored odredaba ovog kodeksa stomatolozi su dužni da se pridržavaju i Međunarodnog kodeksa stomatološke etike, deklaracija i preporuka Svetske zdravstvene organizacije i Svetske asocijacije stomatologa, kao i Međunarodnog humanitarnog prava.

Nepoštovanje odredbi ovog kodeksa povlači odgovornost pred nadležnim organom SKS.

Član 56.

U slučaju kada pravni propisi Republike Srbije određeno pitanje uređuju drugačije nego što je to uređeno Kodeksom, stomatolozi su dužni da postupaju po pravnim propisima.

Stomatolog ima pravo i obavezu da o svakom kršenju odredbi ovoga kodeksa izvesti nadležni organ Komore.

Protiv stomatologa koji krši odredbe ovoga kodeksa Komora je obavezna da preduzme odgovarajuće mere.

Član 57.

Kršenje etičkih načela i pravnih normi povlači moralnu i pravnu odgovornost.

O moralnoj odgovornosti odlučuju Etički odbor Komore, Sud časti Komore, stručna udruženja.

Kršenje moralnih prava i načela dovodi do sankcija: od opomene do isključenja iz profesionalne organizacije i oduzimanja prava bavljenja profesijom.

Pravna odgovornost proizilazi iz kršenja pozitivnih zakonskih propisa, a o njoj odlučuju odgovarajući sudovi.

Za sve slučajeve koji nisu predviđeni ovim kodeksom odluke će donositi nadležni organ SKS.

XI. ZAVRŠNE ODREDBE

Član 58.

SKS mora trajno da brine da odgovarajuća radna tela stalno dorađuju i osavremenjuju Etički kodeks doktora stomatologije.

Član 59.

Izmene i dopune Etičkog kodeksa vrše se na način i po postupku njihovog donošenja.

Član 60

Ovaj kodeks stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

U Beogradu, 10. decembra 2007. godine

Predsednik Skupštine SKS,
dr **Milomir Jelčić**, s.r.